

Ба 11124к

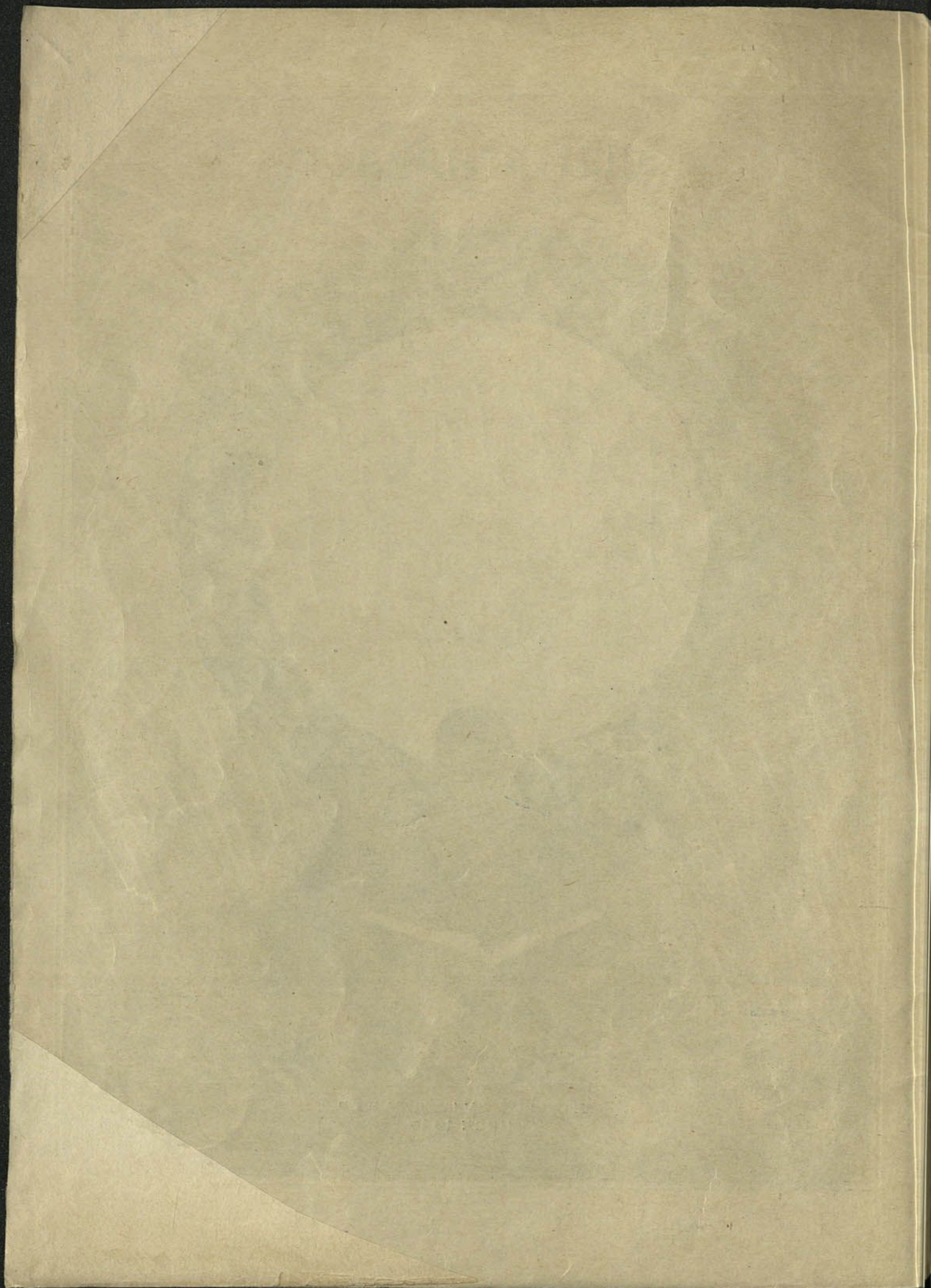
ЭДЗІ АГНЯЦВЕТ

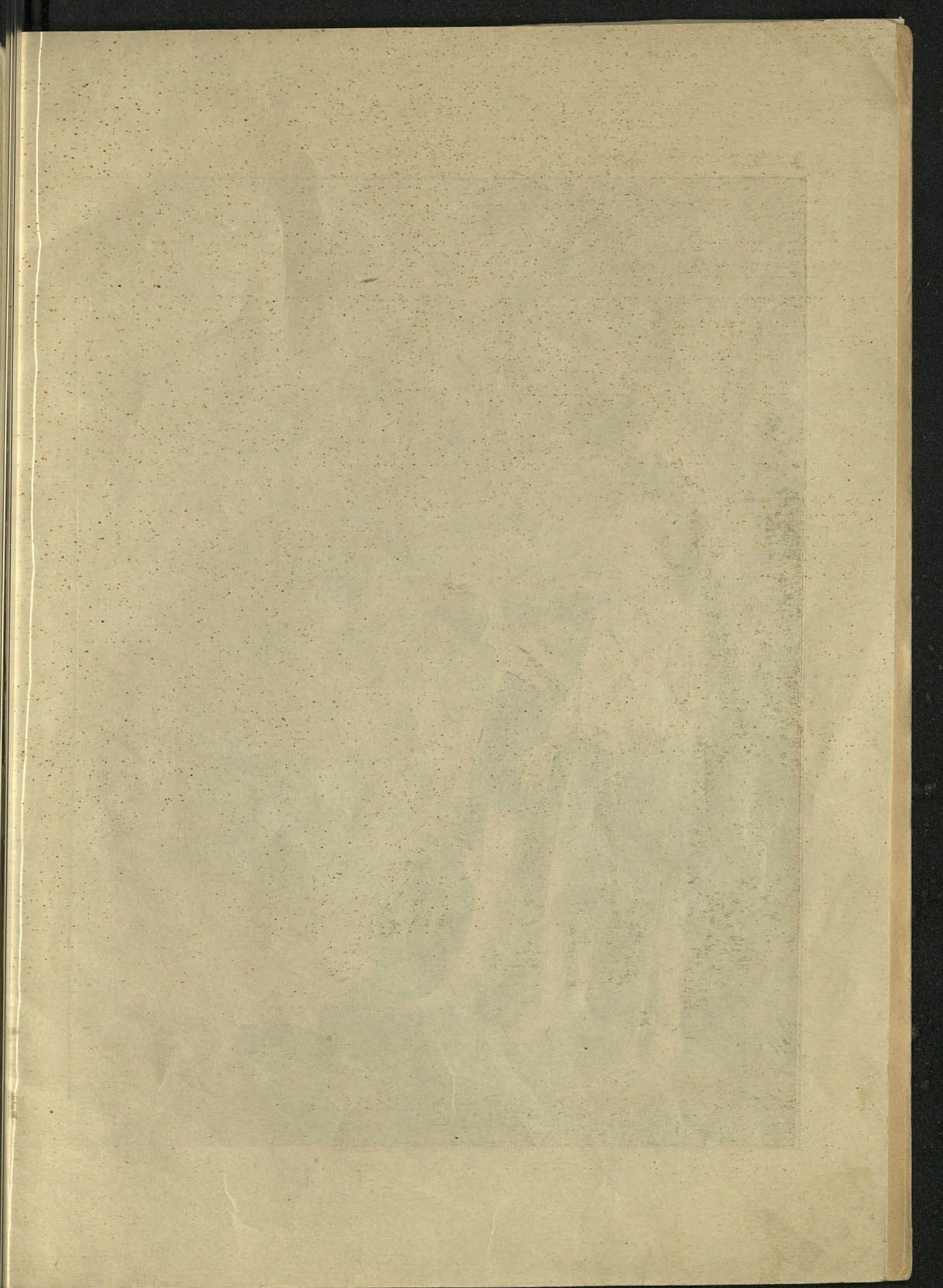
Васількі

Вершы,
для
дзяцей

Дзяржаўнае выдавецтва БССР
Мінск 1947

Ба 11124к

ӘДВІ АГНЯЦВЕТ

ВАСІЛЬКІ

Вершы для дзяцей

Мн. 1953 г. Б+ШОУ

Бел. архів
1994 г.

П

ДЗЯРЖАЎНАЕ ВYДАВЕТВА БССР
Рэдацыя дзіцячай літаратуры
Мінск 1947

История

Рис. мастера С. Раманова

25.04.2009

ВАСІЛЬКІ

Я збірала васількі
Недалёка ад ракі.

— Хваля, хваля,

адкажы ты,

Хто ў каго набраў блакіту?

Можа, васілёк твой колер

Перанёс паціху ў поле?

Як мне шкода, што зімой

Станеш ты зусім сівой!

Як мне шкода кветак сніх —

Вочы ім закрыве іней.

Хай цвілі-б зімой і летам,

Нават сны я сню аб гэтым!

Мама кажа:

— Мала сніць,

Нешта трэба нам зрабіць! —

І купілі мы шаўковых

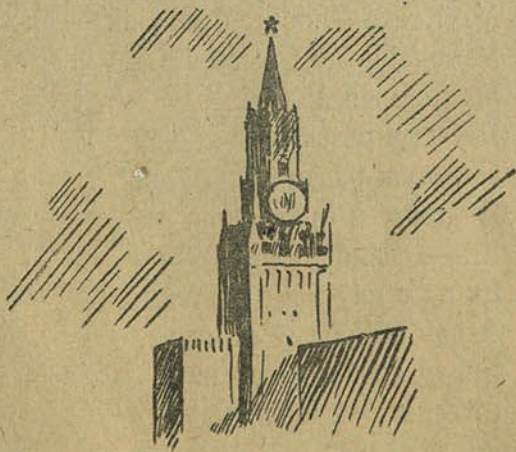
Нітак сіне-васільковых,

І купілі прамяністых

Нітак чыста-залацістых.

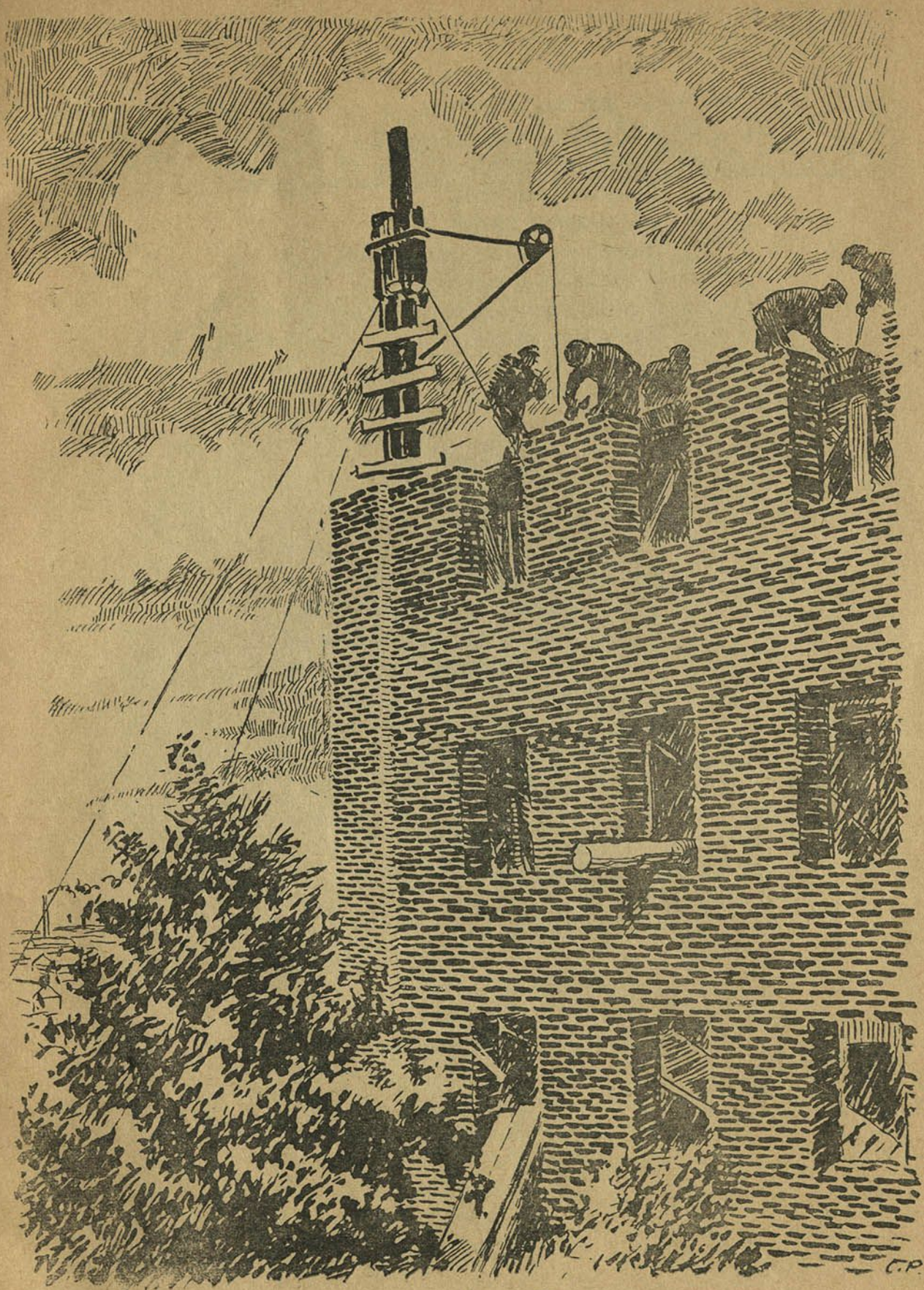
Будзе ў золаце блакіт —
Між калоссяў—васількі.
— Будзе добрая кашуля, —
Так мы думаем з матуляй.
Мы сядзім, не размаўляем,
Вышываем, вышываем...
Васількам на палатне
Не завяць ніколі. Не!
Мне адной яны шапнулі:
— Ты пашлі ў Маскву кашулю,
Хай яе надзене, часам,
Той,
Хто свеціць сонцам ясным,
Той, хто ў дні пакут і слёз
Волю зноў табе прынёс,
Даў табе ракі раздолле,
Васількі ў шырокім полі.
Той, хто ўсіх мудрэй на свеце,
Той, хто Сталіным завецца!

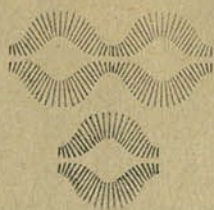

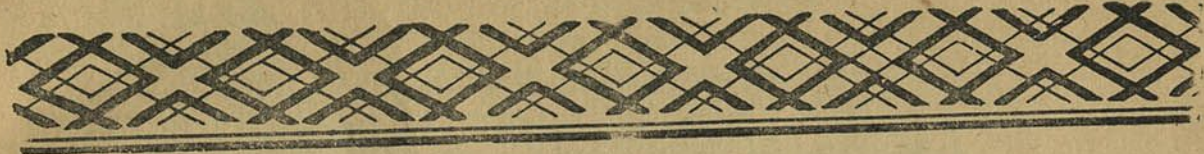
МОЙ ТАТА—БУДАЎНІК

Мой тата—добры чараўнік,
Мой тата—добры будаўнік —
Узводзіць дом высокі
Пад самыя аблогі.
Я ўчора разам з ім хадзіў
І птушак разам з ім будзіў:
Я—смехам і гаворкай,
Ён—кельняй і рыдлёўкай.
Ён пасадзіў мяне ў двары,
А сам пакрочыў да гары.
І клаў ён без спачынку
Цаглінку за цаглінкай.
Расла, расла,
расла сцяна —
Вышэй старых дубоў яна,
Раўней бярозы белай,
Што нада мной шумела.
Як добра тату на гары —
Там — сонца, сонца і сябры!

І крикнуў я да таты:
— Я не пайду дахаты!
Вазьмі ў памочнікі мяне,
Я фарбай светлай на сцяне
Намаляваў-бы неба
Над залатою глебай.
Вазьмі! — крычаў я колькі мог,
А толькі ён не чуў здалёк —
Узводзіў дом высокі
Пад самыя аблокi.

М А М А

У мяне такая мама, —
Кожны-кожны пазайздросціць!
Сёння ў мамы дзень выходны,
Ты прыходзь да нас у госці!
Прыдзеш ты і скажаш:

— Нехта

Тонка грае на свірэлі.
А, быць можа, ў хату вашу
Птушкі з лесу прыляцелі
І на ўсе лады запелі,
Усіх вакол зачаравалі?
— То не птушкі. Гэта проста
Мама грае на раялі.
Цэлы дом напоўнен мамай!
Паглядзі, —

ў мяне над ложкам
На сцяне стаяць нарцысы
На зялёных, стромкіх ножках.
Побач — ружы.

Ты спытаеш:

— Дзе мы, ў садзе, ці ў пакоі? —
— Гэта-ж коўрык, вышываны
Добрай мамай рукою!
Нас з табой пакліча мама:
— Да стала ідзіце, дзеці! —

На сталае мы знойдзем нешта
Найсмачнейшае на свеце.
Там пірог сядзіць паважна,
Ён і пульхны, і ружовы,
У яго — з ізіому вочы,
Цукрам высыпаны бровы.
Мы зап'ем пірог духмяны
Свежым чаем залацістым,
А пасля мы ўсю пасуду
Перамыем чыста-чыста.
Нам з табой раскажа мама,
Як у грозны час ваенны
Ўспамінала там, на фронце,
І раяль, і ў кветках сцены.
Як яна ў палатцы белай
Аперацыі рабіла,
Як над ёй,
 над цэлым светам,
Смерць агнём пякельным біла...
Як цяпер ёй пішуць людзі
І зусім здалёк,
 і зблізку:
— Мы здаровы. Не забылі.
Прыезджайце ў госці з Мінску! —
Як мне хочацца, рэбяты,
Быць падобнаю да мамы!
А мая сяброўка шэпча:
— Я таксама. Я таксама.

МАГІЛА БРАТА

Памяці брата майго Барыса

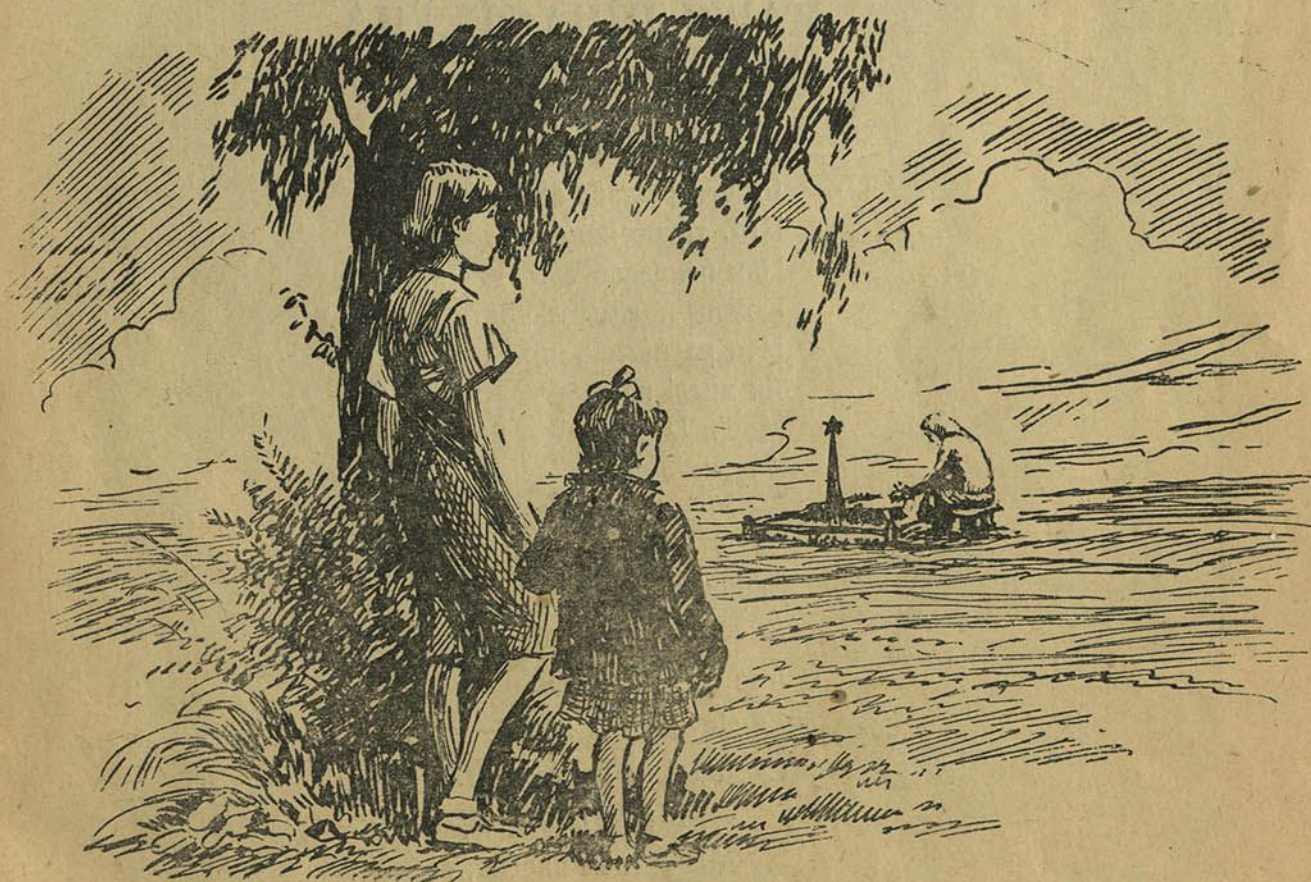
Я не знаю, дзе магіла брата —
Дзе магіла мужага салдата.
Толькі знаю, — ён загінуў
За сваю айчыну.

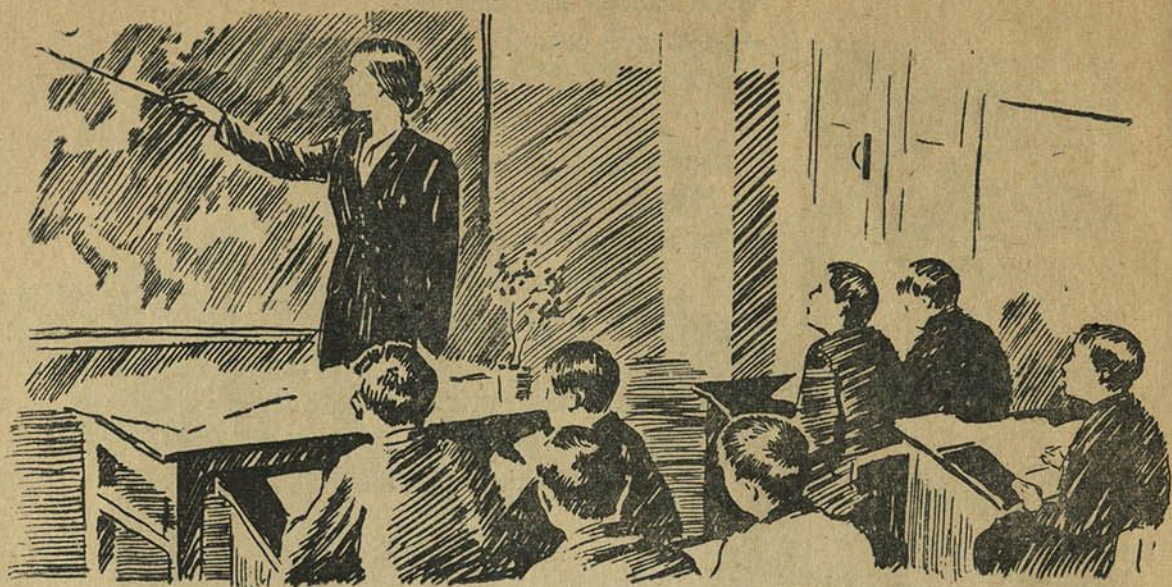
Часта я сяджу з маёй сястрычкай,
Часта ёй, слухмянай, невялічкай,
Я кажу аб нашым браце,
Каб не чула маці.

І ў кутку мы ціха плачам-плачам,
Што вачэй тых добрых не пабачым,
Што ніколі з намі болей
Ён не пойдзе ў поле.

На дудзе ласкава не зайграе...
А заўчора мы знайшлі за гаем
Нейкі ўзгорак — насып роўны
І жанчыну ў чорным.

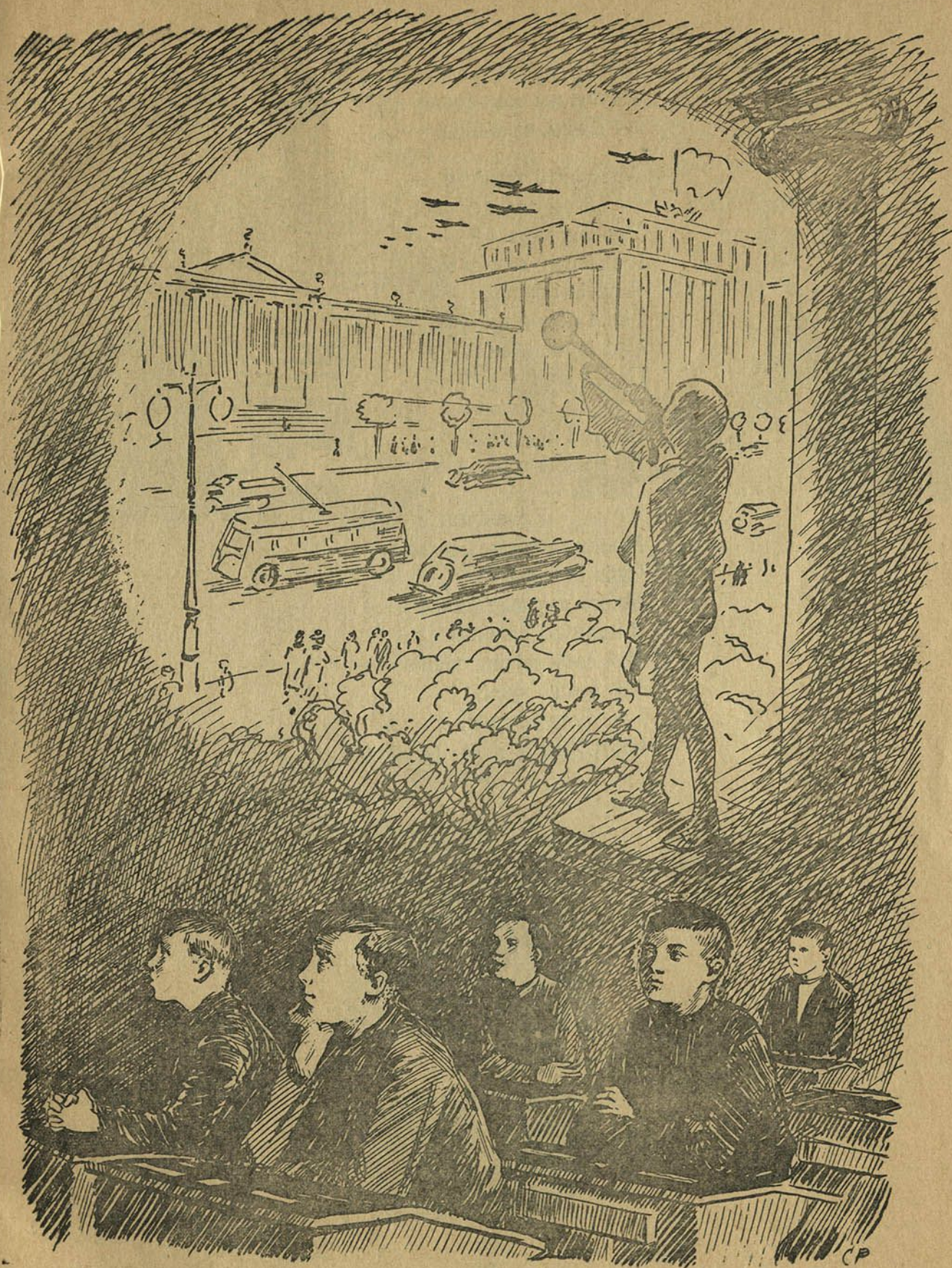
Нізка галаву яна схіліла:
— Тут мой сын. Тут родная магіла...
Можа быць, назваць нам братам
Гэтага салдата?
І сказала нам чужая маці:
— Незабудкі для яго збірайце.
Ён за вас і за айчыну
У баі загінуў...
Кожны дзень насіць мы станем
кветкі!
Можа, нехта на другіх палетках
Брату нашаму прыносіць
Незабудак просінь.

МАР'Я ЦІМАФЕЕЎНА

Мар'я Цімафееўна
Знае ўсё на свеце —
Як стварылася зямля,
Што такое вецер.
Нам паказвае яна
Кожны-кожны лісцік.
Нам расказвае яна
Як жылі калісьці.
Мар'я Цімафееўна
Кажа:
— Усё цікава —
Задуменных лічбаў строй,
Звонкі верш яскравы.
Хоць і строгая яна,
Але позірк ясны.
Як з'яўляецца яна, —
Светла ў нашым класе.
— Мар'я Цімафееўна! —
Мы ўстаем вясёла, —

CP

Любім срэбра ў валасах,
Любім мы ваш голас.
— Дзеці, слухайце! —
і ўраз

Мы цішэй травінак. —
— Ці вы знаеце, якой
Зробіцца краіна? —
І, здаецца, бачым мы,
Як руіны зніклі,
Вішні белыя цвітуць,
Сад шуміць вялікі.
Перад намі —
плошчаў шыр.

Чыста і прасторна.
Ля палаца горда стаў
Помнік —
хлопчык з горнам.

Многа пабяжыць машын
Сініх і зялёных,
Многа вырасце дамоў —
З мармура калоны!
Хай сабе звiніць званок, —
Мы яго не чуем,
І па будучыні мы,
Нiбы ў сне,
вандруем.

СЫН МАРАКА

Вясёла, па-сяброўску
Мне свіснуў паравоз.
З істужкаю матроску
Татуля мне прывёз.
Усім-усім рэбятам
Я прачытаў —

«Марат»,

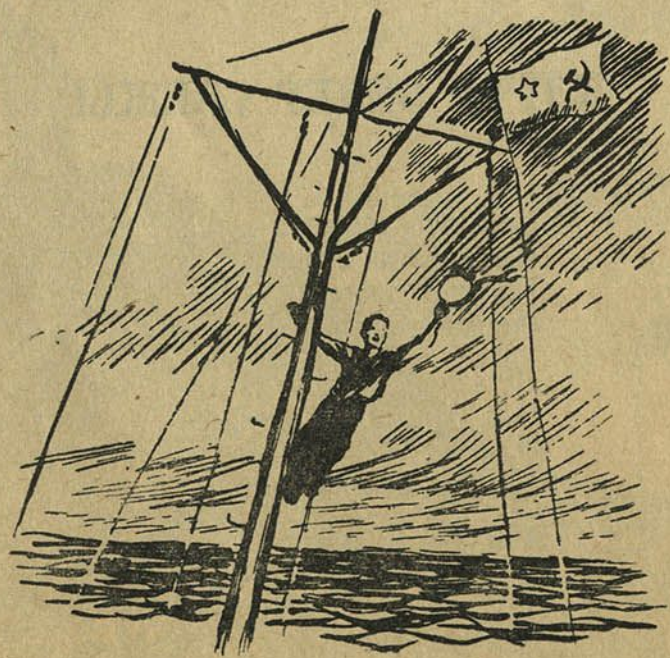
Адно сказаў мне тата:
— Вучыся добра, брат. —
Прыехаў ён на месяц
У свой калгасны дом.
У горадзе Одэсе
Ён служыць мараком.

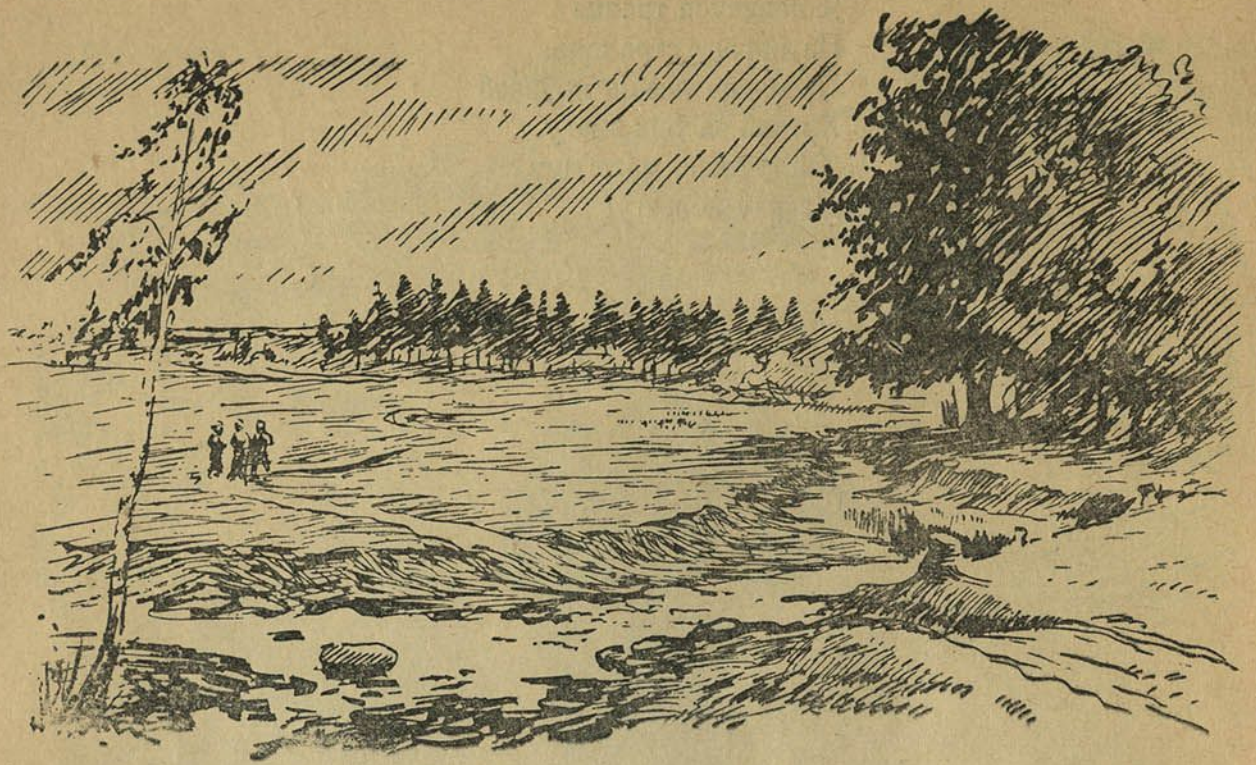

Калі ўзыходзяць зоры —
Плыве ён у дазор.
І я хачу на мора,
Хачу я на лінкор!
Мне сосны прашапталі:
— Нічога, падрастай,
Яшчэ паклічуць хвалі
У свой прасторны край.
Спазнаеш ты навалы,
Прыбою гулкі гром —
Ты станеш ля штурвала
Адважным мараком!.. —
І якараў, і трапаў
Мне ўсё-ж не век чакаць,

Я навучуся трапна
Па ворагу страляць.
Па мачце лазіць коўзкай
Хутчэй за ўсіх змагу.
З істужкаю матроску
Да веку зберагу!

КЛІЧА ВЕЦЕР СВЕЖЫ

Праз лугі-разлогі,
Паміж рэчак звонкіх,
Праляглі дарогі
Роднае старонкі.

Па адной дарозе
Пад Барысаў пойдзеш —
На рацэ-Бярозе
Запаведнік знойдзеш.

Там у сінім змроку
Ёсць ласі, куніцы,
Там на кожным кроку —
Смачныя суніцы.

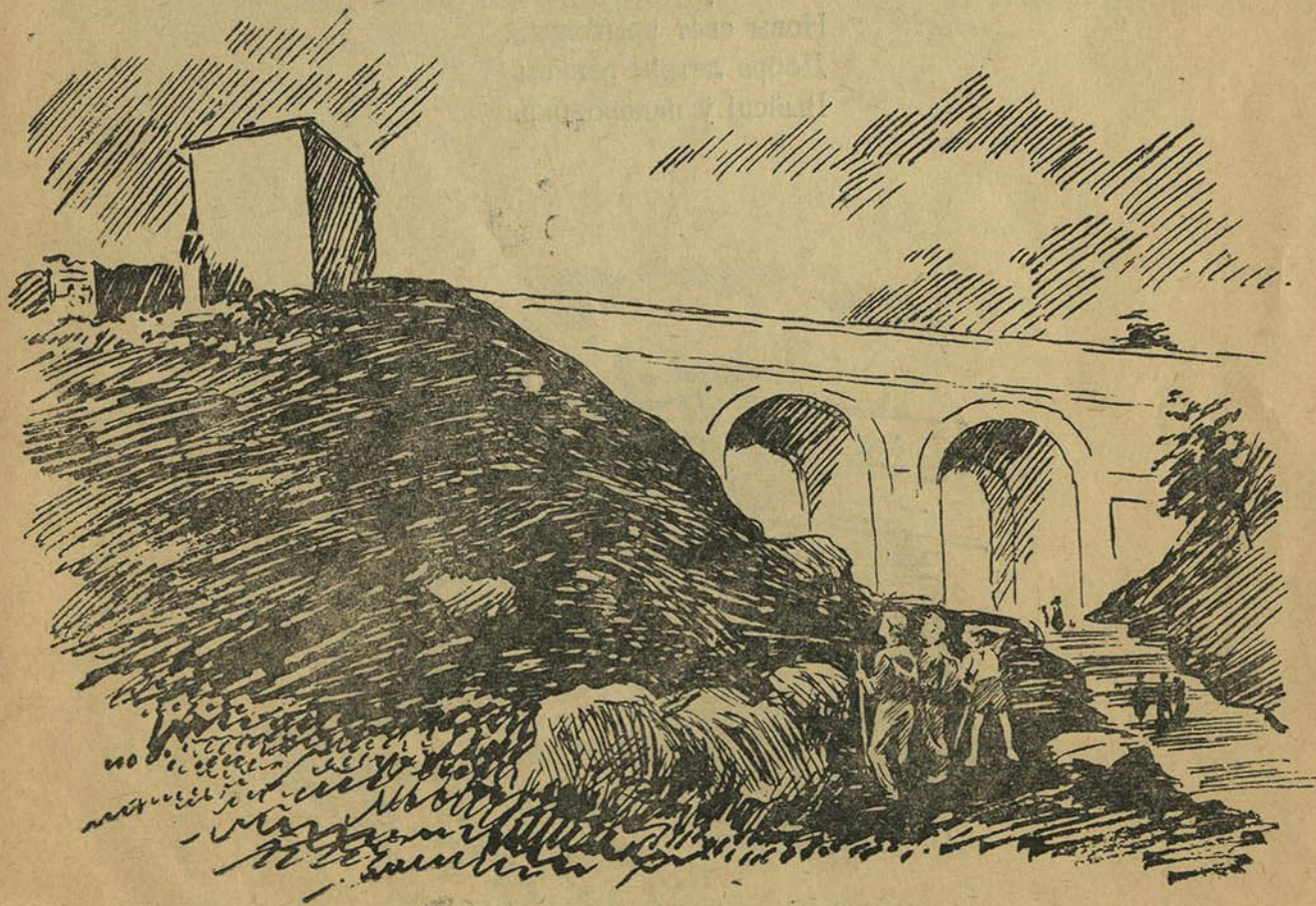
Над ракою ціхай —
Ніцых лозаў шаты.
Там бабёр з бабрыхай
Збудаваці хату...

Кліча вецер свежы
Да другой дарогі.
Вабяць з даляў вежы,
Вабіць замак строгі.

Па шляху заходнім,
Цераз пушчаў гоман,
Мы ідзем да Гродні,
Дзе лагодны Нёман.

Прыдзем асцярожна
У палац шырокі.
Тут шумець не можна,
Тут ступалі продкі.

Пад сівым скляпеннем
Здзівімся з табою

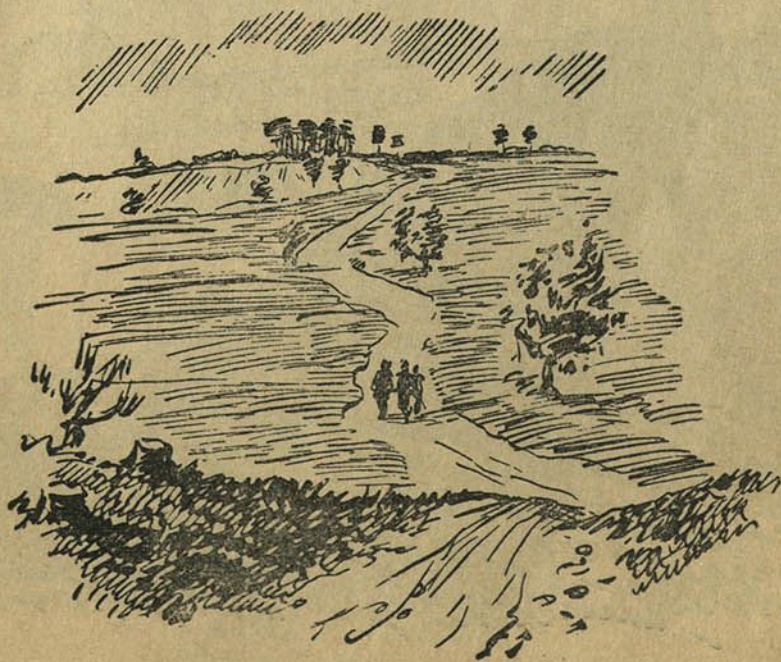
Прад каменным ценем
Старажытнай зброі...

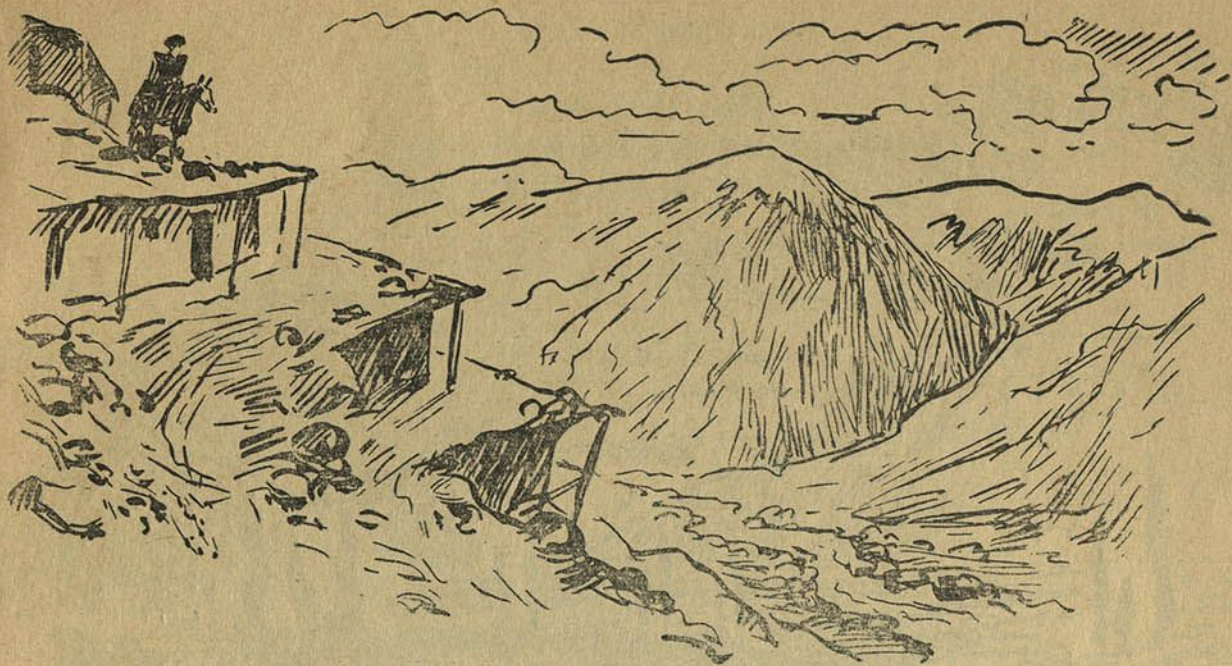
Кожны кут радзімы —
Гэта быль і казка.
Кліча край любімы:
— Дзеці, калі ласка!

Я вачэй цікаўных
З даўніх пор чакаю.
Дам прытулак слаўны
Вам у кожным гаю.

Накармлю грыбамі,
Напаю з крыніцы,
Адчыню прад вамі
Цуды-таямніцы.

І вакол устане
Новы свет прыгожы...
Добра летнім раннем
Выйсці ў падарожжа.

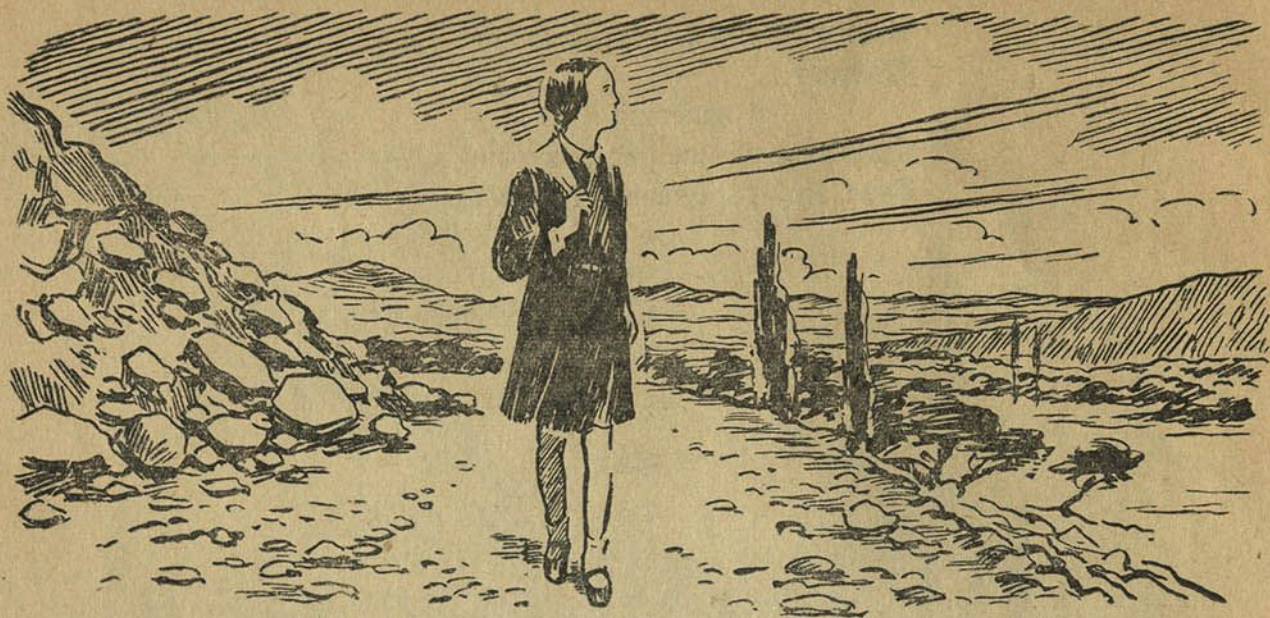
БАЎКАЗ

Цябе я ў марах бачыла даўно,
Зялёны край,
 радзіма гор і мора.
Тваё святло ішло ў маё акно,
І подых твой мне чуўся ў соснах бору.
Цяпер глядзі,
 табе прынесла я
Вітанне ніў,
 прывольны шум калоссяў,
Таму цяпер пяе душа мая,
Што мне з табой сустрэцца давялося.

Калі-ж ля гор я сустракаю тут
Сасонку

ці палескія яліны, —
Яшчэ мацней мне родны кожны кут—
Твае, Каўказ, цясніны і даліны.

ПАЛЯЎНІЧЫ

Я хадзіла над скалою,
Дзе ляжыць у неба пуць,
Дзе пад хмаркай залатою
Птушкі дзікія живуць.
Там хадзіла, нібы дома,
І пад гоман быстрых рэк
Мне сустрэўся незнаёмы,
Вельмі дзіўны чалавек.
Бачу — ростам ён асілак,
Лёгка крочыць па траве.
Дрэмле ястраб шэракрылы
На ягонай галаве.
Свісне ён—

і перапёлкі
Адгукаюцца з лясоў,
І ўзлятае ястраб лоўкі,
Прадчуваючы улоў.

Я дзіўлюся:

—Што за звычай?—

Кажа горда чалавек:

— Я мясцовы паляўнічы,

Па гарах хаджу я век. —

Супіць ён сівыя бровы:

— Прыхадзі к нам на абед. —

Не, зусім ён не суровы,

Гэты прасты, прасты дзед!

— Наша хата ля даліны,

Бачыш?

Там прасторны сад.

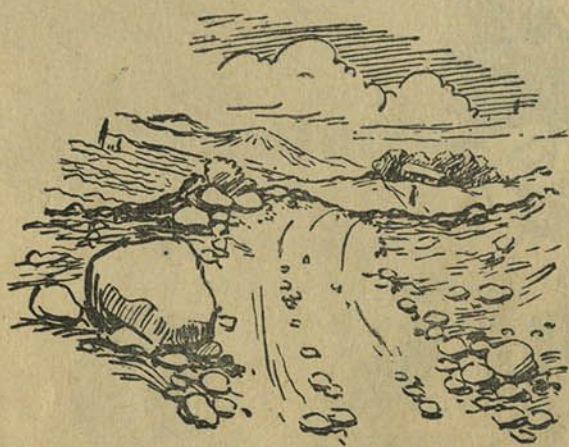

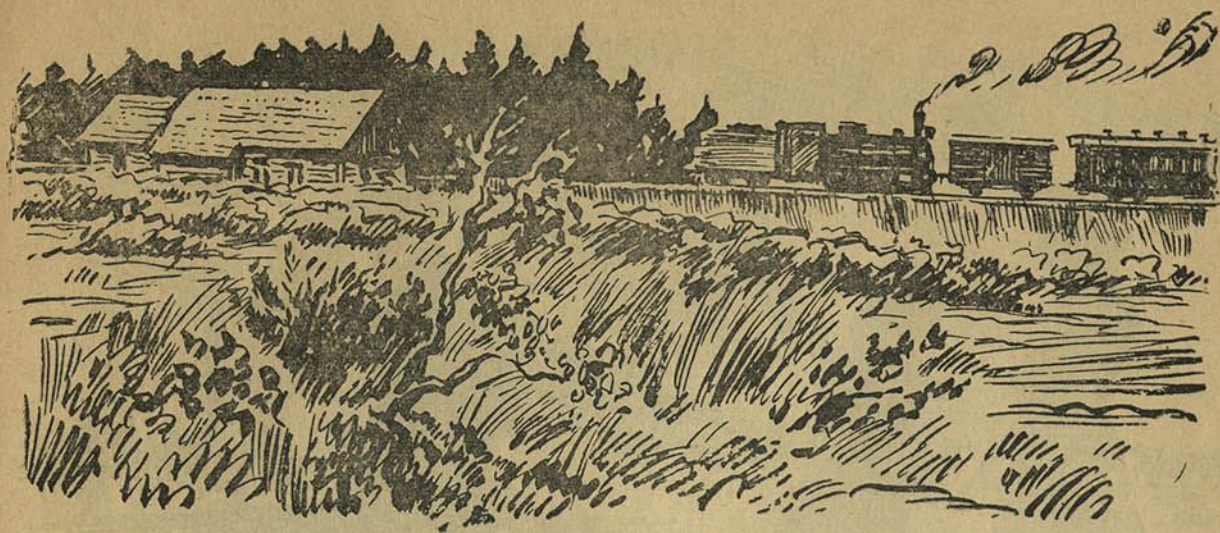
Будзеш есці мёд пчаліны,
Самы спелы вінаград. —
Кажа

й вухам паляўнічым
Чуе мову птушак, траў.
— Я пайду.

Мой ястраб кліча,
Перапёлак мне спаймаў.—
Ён знікае, дужы, строгі,
З поўнай стужкай за плячом...
Прада мной бягуць дарогі
Ў сад прасторны,

дзедаў дом.

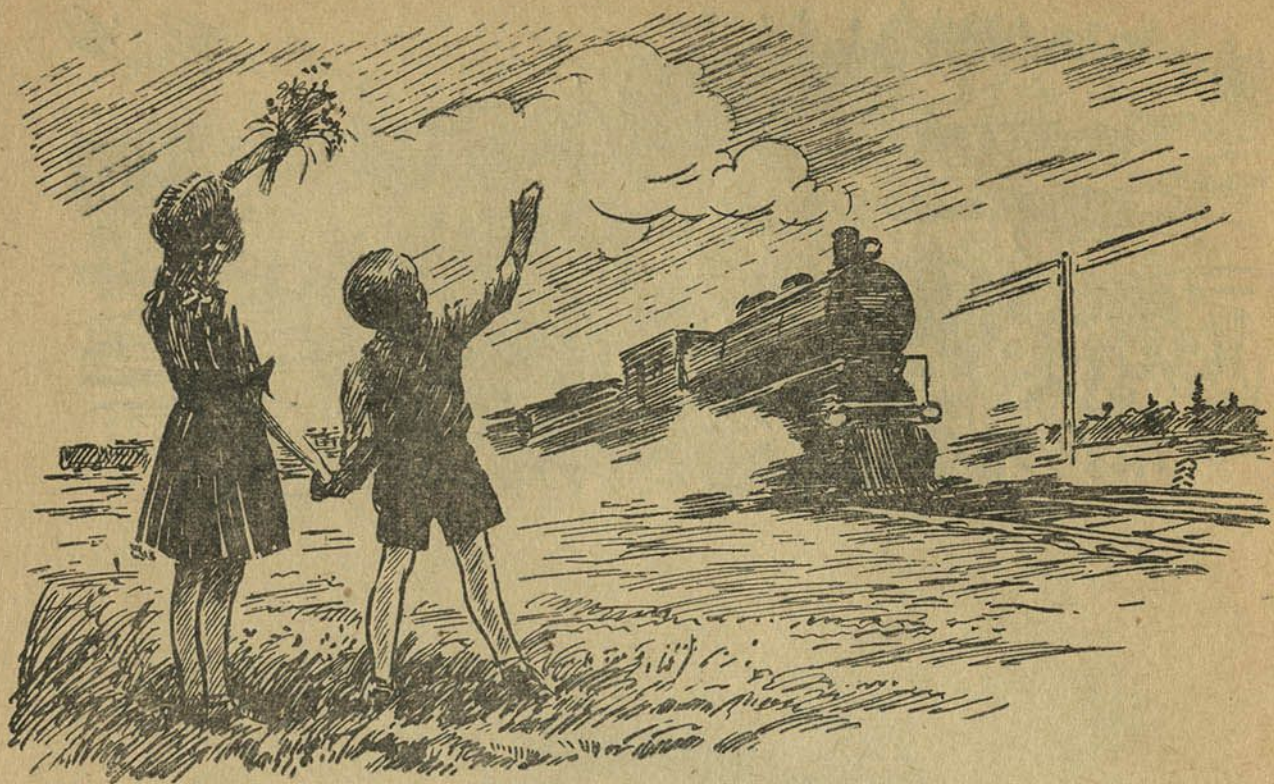
МАШЫНІСТ

Тата Косціка і Розы —
Машыніст на паравозе.
Быў у розных ён краях,
У вялікіх гарадах.

Ён дзяцей адвозіў летам
Да поўдзённых скал і кветак.
А была пара — ў мароз —
На вайну байцоў ён вёз...

Як прыходзіць ён дахаты,
Невысокі і мурзаты,
Мы хутчэй бяжым туды,
Мы нясем яму вады.

І смяецца мілы госць:
— Ёсць вада
і мыла ёсць! —

Міг —
і дзядзя Пеця чысты,
Не пазнаеш машыніста.

Ён вязе далёка нас —
З Мінску — прама на Каўказ.
А пасля туды мы едзем,
Дзе поўночныя мядзведзі,

Дзе і летам, дзе і ўвосень
Кажухі даўгія носяць.
Міма хат, палёў, бяроз
Нас праносіць паравоз.

Да высокіх едзем гор,
Міма рэчак і азёр...
Мо' стаміліся, рэбяты,
Мо' пара ісці дахаты?

Заўтра я закончу сказ.
Мамы клічуць.
Позні час.
... А пасля і ў сне па свеце
Ездзім так,
як дзядзя Пеця!

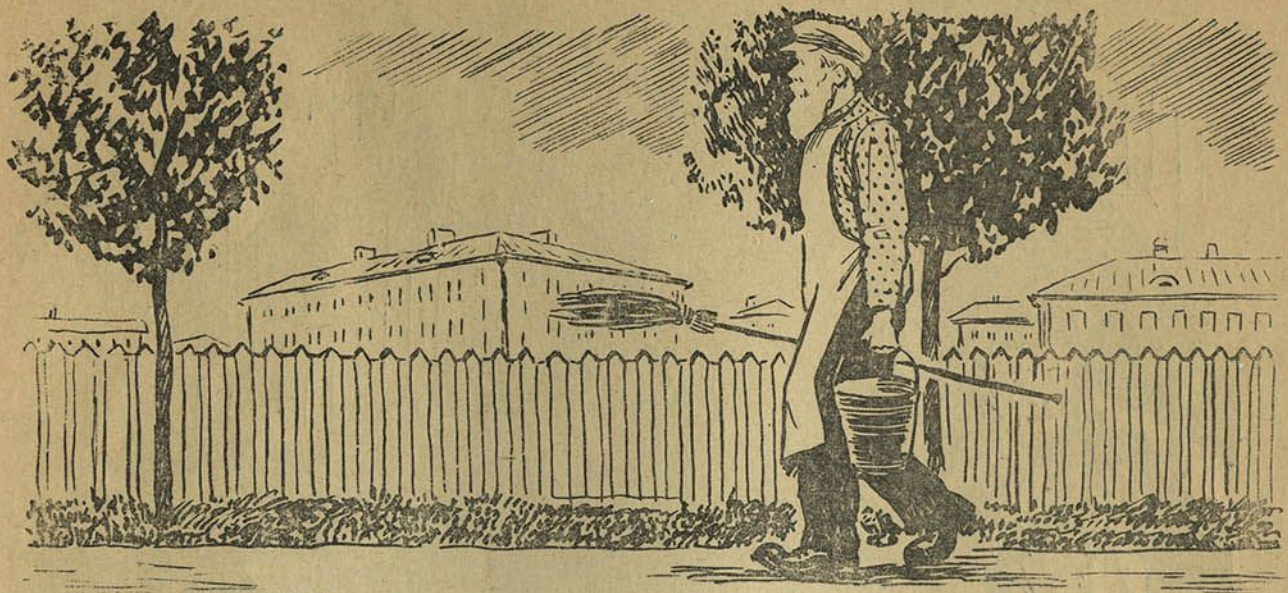

ЛЫЖНІКІ

Ад узгорка
да узгорка
Мы ляцім,
ляцім,
ляцім.
А за нашаю пяцёркай
Серабрысты ўзняўся дым.
Што нам гурба снегавая?
Мы даўно знаёмы з ёй.
Нам здалёк сасна ківае
Вечна-юнай галавой.
Мы імчымся ў свет шырокі —
Зноў прыгоркі,
зноў лясы.

Хай званчэюць галасы,
Хай мароз бярэ за шчокі!
Не пашкодзяць і мяцелі,—
Стане спрытным кожны рух!
Хай жыве ў здаровым целе
Малады, здаровы дух!

МІХЕІЧ

Яшчэ маўчаць трамваі
І спіць увесь наш дом,
А ён праз двор ступае
З мятлою і вядром.
Ён паглядзіць наўкола:
— Пачнем у добры час! —
І рой сініц вясёлы
Свісціць яму ў адказ.
Ён сцежкі падмятае,
На вуліцу ідзе.
І зайчык сонца грае
На чорнай барадзе.
Ніводнай ён мясцінкі
Мятлою не абміне,
Ніводнае смяцінкі
Тут не пакіне.

Не!

І дзень у дзень старанна
Ён робіць за дваіх.
Адна ў яго загана —
Бурчыць на нас, малых:

— Зноў смецце ў карыдоры?
Хто мне нашкодзіў?

Марш!..

Але сягоння хворы
Ляжыць Міхеіч наш.
Міхеіч застудзіўся,
Ляжыць зусім адзін.
Я з сябрамі пусціўся
У аптэчны магазін.
Прынеслі аспірыну:
— Хутчэй, хутчэй глытай! —
Прыправілі малінай
Грузінскі, смачны чай.
— Ну, вып'ю ў добры час! —
Міхеіч засмяўся.
І ў першы раз на нас
Зусім не разлаваўся.
Тут коўдраю другой
Накрылі мы старога.
— Паспі,—сказалі строга,
Прыбралі мы пакой.
Надзеў фартух я сіні,
Пайшоў з мятлой, з вядром.
Мне вокнамі усімі
Наш усміхнуўся дом.

М І К О Л К І

І цябе і мяне ўсе завуць—Міколай.

Нам цікава удваіх,

нам з табой вясёла.

Мы і цёзкі, і суседзі,

Разам ходзім, разам ездзім.

Ты—малы і таўсты,

я-ж — танчэй ад кія,

Вочы сінія ў цябе, а ў мяне — другія,

Быццам вугаль.

Дзед мой кажа:

— Два Міколкі — снег і сажал

І на парце адной мы сядзім у школе,

І не сварымся мы між сабой ніколі.

Разам кніжкі мы чытаем,

Лічбы множым і складаем.

Мы не любім з табой лодыраў

заспаных.

Нас у школьным двары сустракае
рана

Вартаўніца цёця Саша:

— А, дзень добры, снег і сажа!

— Добры дзень,
добры дзень! — Хутка час настане

І мы скажам з табой:

— Школа, да спаткання!

І на рэчку пойдучь з намі

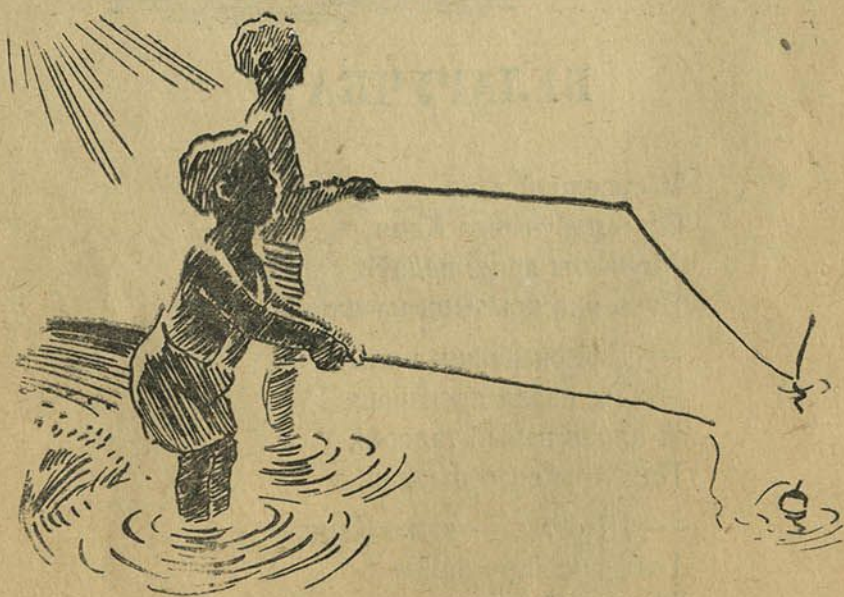
Вуды доўгія з кручкамі.

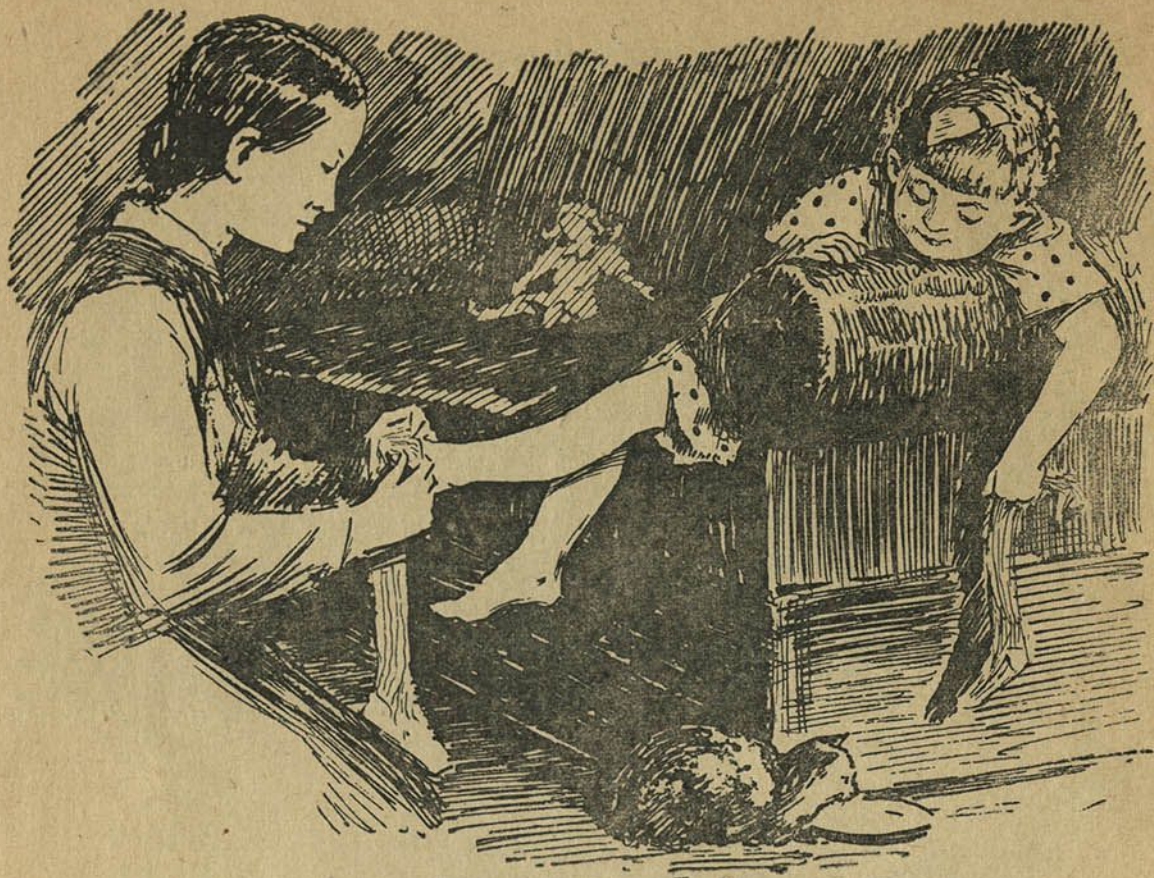
Колькі зловім лінёў, кармаў светлых-
светлых,

Як мы добра з табой загарым за лета!

— Вось дык сонца! — дзед мой
скажа,—

Два Міколкі — быццам сажа!

БЕЛАРУЧКА

У суседняй хаце
Ёсць дзяўчынка Каця,
Можа ты яе не ведаў?
Вунь яна крычыць на дзеда:
— Дай скакалку, мячык! —
— Ты пасля паскачаш,
А цяпер памый талеркі,
Падбярэ свае паперкі.
— Што ты, — кажа Каця, —
Гэта зробіць маці! —
Мама майстар на заводзе,
Мама ўвечары прыходзіць,
Падсабіць ёй трошкі трэба:
— Прынясі, Кацюша, хлеба.

— Мама, я стамілася,
Я ўвесь дзень вучылася...

І кладзецца ля канапы,
Шэрай кошцы гладзіць лапы.

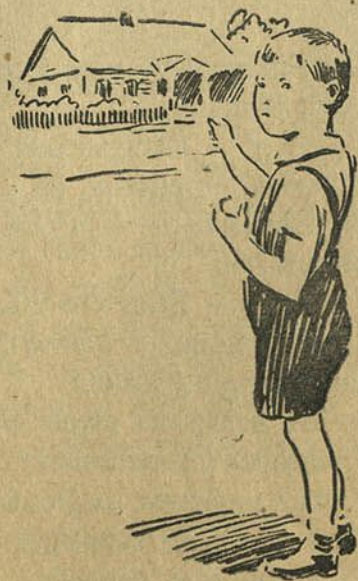
— Бачыш, плача мурка наша,
Мама, дай ёй маннай кашы.

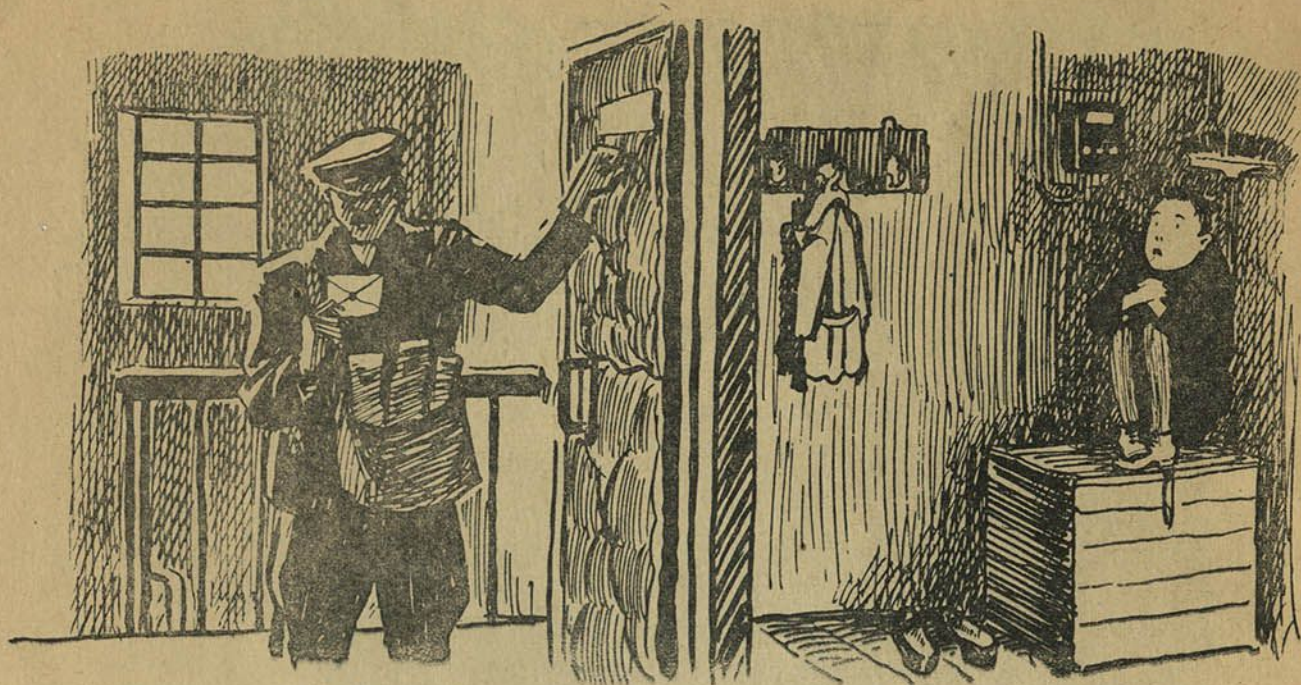
Маці ўсё падносіць, —
То-ж дачушка просіць.
Добрая дачушка,
Ну і весялушка!

Ёй навошта знацца з працай,
На'т не ўмее апранацца,
Грае з лялькаю прыгожай,
А заслаць не можа ложка.

Недарма смяюцца дзеці,
Нават самы меншы — Пеця
Кажа:

— У гэтай хаце
Беларучка Каця.

ПАЛАХЛІВЕЦ

Хтосьці стукнуў ціха ў дзверы.

Рома ўскочыў:

— Гэта зверы!

Я баюся, — енчыць ён.

За дзвярыма-ж—паштальён.

Запытаўся:

— Ёсць хто дома? —

— Я не дома, — шэпча Рома.

Ён хаваецца ў куток:

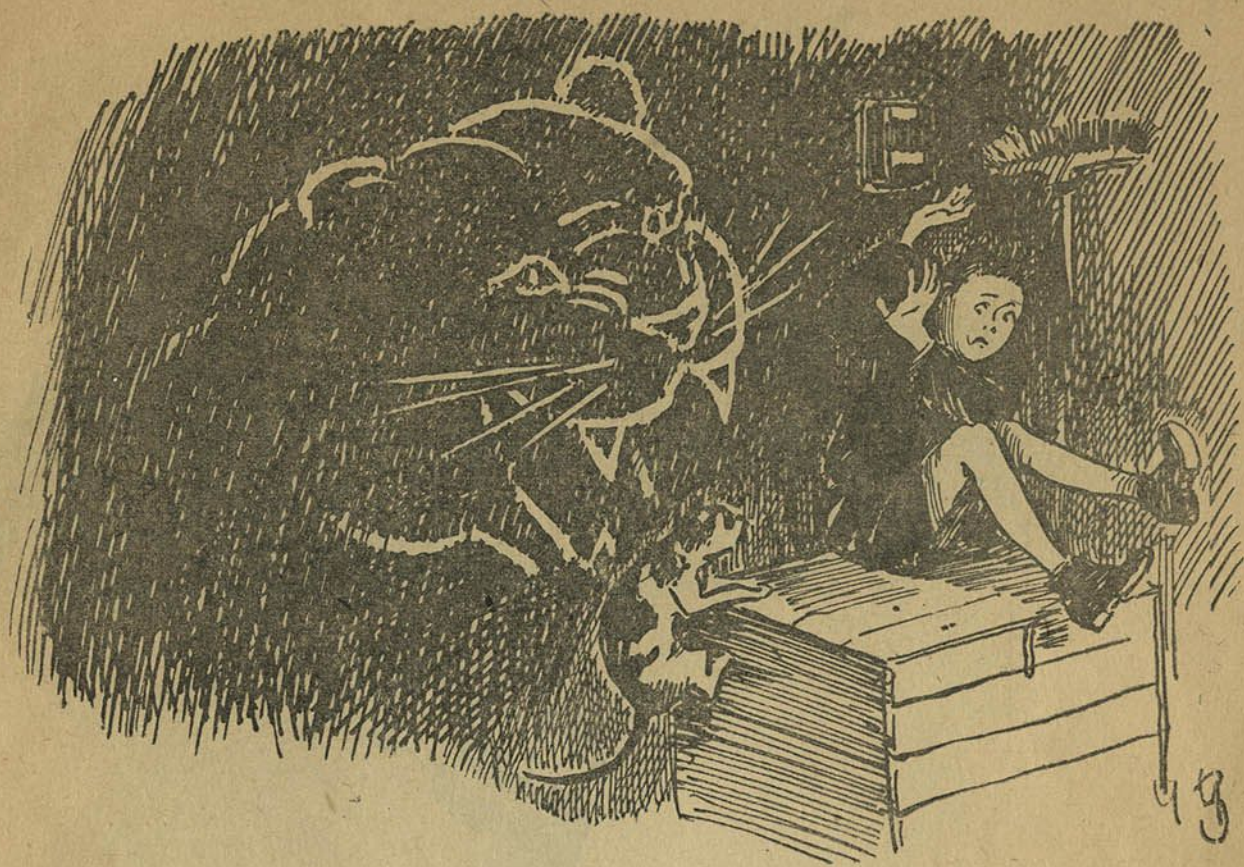
— За дзвярыма шэры воўк?—

І раптоўна ў гэты момант

Кошка мяўкнула ля Ромы.

Гэта львіца, ці тыгрыца?

Ён трапеча, ён баіцца.

Ну, а кошка скок ды скок.
Спадабаўся ёй куток.
Што рабіць?

Імчыцца Рома,

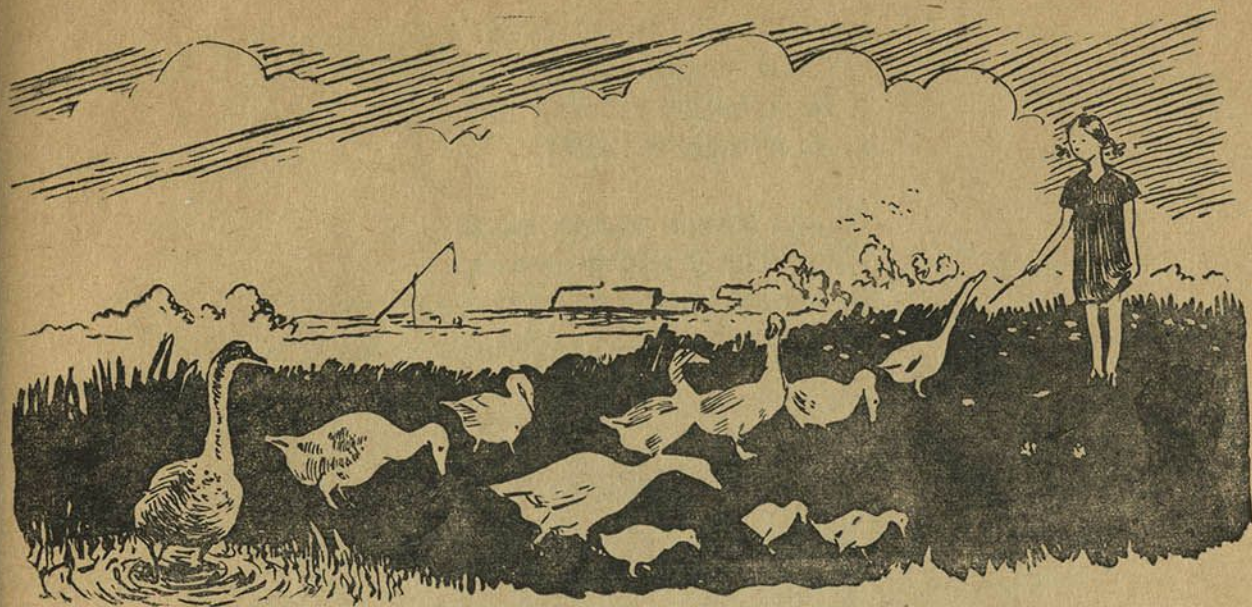
Не спазнаў сваёй знаёмай —
Шэравокай і вясёлай,
З шэрсткай ласкавай і кволай.
Ён бяжыць па карыдоры,
Цьма навокал — вось дык гора.
— Ай, за мной крадзецца злодзей! —
Тата кажа:

— Рома, годзе!

Гэта-ж я вярнуўся з працы,

Ты й мяне пачаў пужацца? —
Раззлаваўся дужа тата:
— Бабка з мамай вінаваты.
Песцяць хлопца, як лілею,
Ён заплача — бабка млее.
Ён баіцца хмар і грому,
Уцякае ад мышэй.
Як назваць такога Рому?
Адкажыце мне хутчэй.

БЕЛЫ СТАТАК

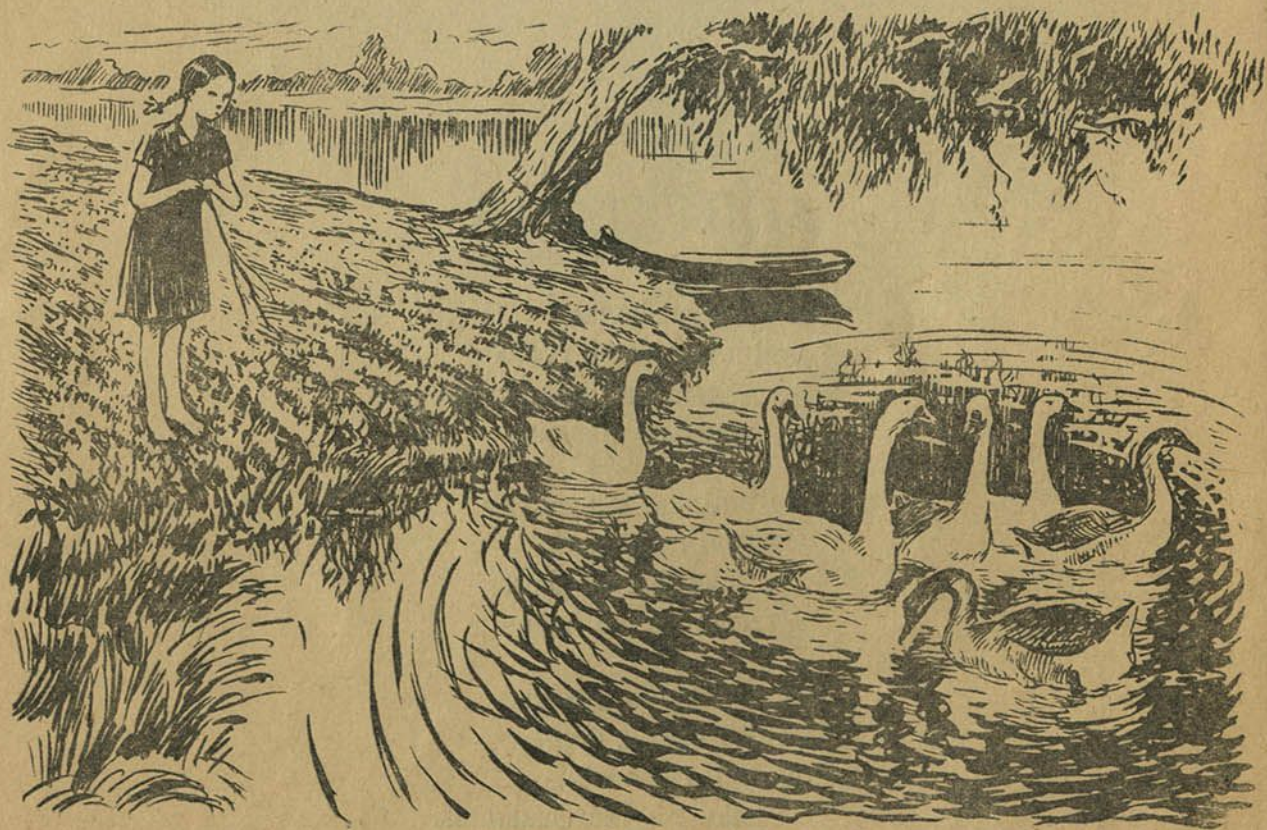
Гусі-гусі, гусяняты,
З вамі цэлы дзень гуляю.
Вам, шумлівым і крылатым,
Ціха песеньку спяваю:

Не пльвіце вы далёка
Рэчкаю глыбокай,
Не ўцякайце ад мяне,
Даганю вас на чаўне.

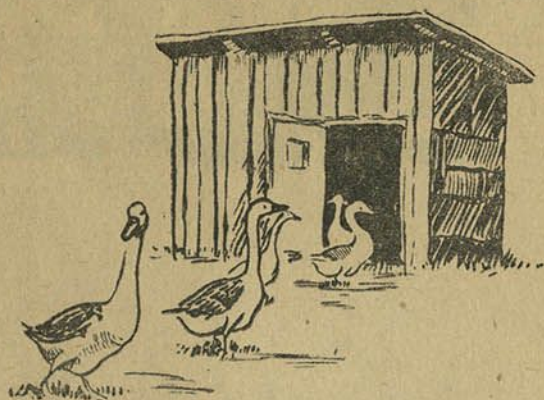
Позна ўвечары дахаты
Заганяю статак белы.
Гусі-гусі, гусяняты,
Спаць і я ўжо захацела.

Узыходзіць месяц вузкі,
Спіце, спіце, гускі!
Не крычыце толькі ў сне,
Не будзіце вы мяне.

Як пад восень сёстры вашы
Панясуцца ў вырай светлы, —
Сумна стане вам і страшна —
Паляцець-бы ўслед за летам!

Толькі тата мой на-славу
Домік збудаваў вам.
Заставайцеся ў мяне,
Не сумуйце па вяне!

Х Т О Ё Н ?

Ён красу вясёлак
На руках прыносіць,
Ён крычыць вясёла:
— Я прышоў у госці!

У ягоных скрынях —
Аksamіт зялёны,
Мора шоўкаў сніх,
Хор сніц стазвонны.

Мяккім аксамітам
Ён лугі надорыць,
Шоўкавым блакітам
Ён залье азёры.

Яблыню старую
Ён засыпле срэбрам,
Вочы зачаруе
Навальнічным небам.

Ён маланкай вострай
Прамільгне над гаем.
А ў народзе проста
Ён завецца—
Маем.

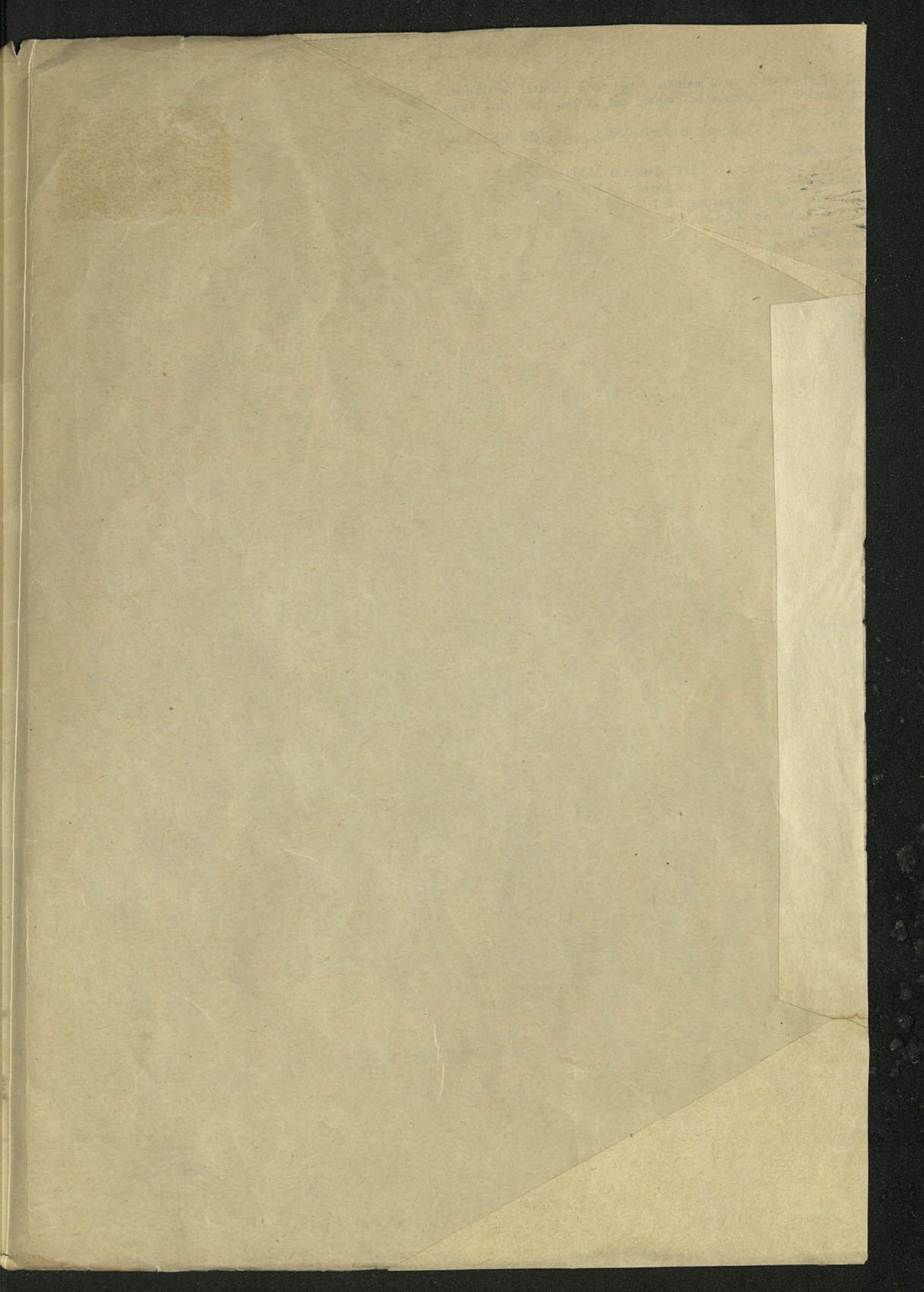
ЗМЕСТ

Васількі	3
Мой тата—будаўнік	6
Мама	9
Магіла брата	12
Мар'я Цімафееўна	14
Сын марака	17
Кліча вецер свежы	20
Каўказ	23
Паляўнічы	26
Машыніст	29
Лыжнікі	32
Міхеіч	33
Міколкі	36
Беларучка	38
Палахлівец	40
Белы статак	43
Хто ён?	46

Рэдактар В. Няміра
 Тэхрэдактар Я. Карпіновіч
 Карэктар І. Сакалоўскі

АТ 04072 Падпісана да друку 29/IX 47 г. Тыраж 16.000 экз.
 Папера 69×92/16. Вуч.-аўт. арк. 4, Друк. арк. 6. Заказ 159.

Мінск, Друкагня імя Сталіна, Пушкіна, 55, Зак.

B0000002583222

1964 г.

Бел. адзед
1994 г.

НА БЕЛОРУССКОМ ЯЗЫКЕ
Эди Огнецвет
ВАСИЛЬКИ
Государственное Издательство БССР
Минск 1947